

Πρυτανεῖον=οἱ ἐν τῇ Πρυτανείῳ τρεφόμενοι ἢ τρώγοντες· τὸ Πρυτανεῖον ἢ ἡ θόλος ἦτο οἶκημα, ἐν ᾧ διέτριβον οἱ πρυτάνεις καὶ ἐσιτοῦντο δημοσίᾳ δαπάνῃ· ἐπίσης ἐκεῖ ἔτρωγον διὰ βίου (σίτησις ἐν Πρυτανείῳ) ἢ ἐφάπαξ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι πρέσβεις, οἱ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ οἱ παρασχόντες ἐξαιρέτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα, οἱ νικηταὶ πανελληνίων ἀγώνων, οἱ ἀπόγονοι τῶν τυραγνοκτόνων καὶ ἄρχοντες τινες. Ἐκ πάντων τούτων οἱ πρυτάνεις καὶ οἱ ἄρχοντες ἔχουσιν ἤδη ὑπολογισθῆ μεταξὺ τῶν ἐνδύμων ἀρχῶν.

Ὀρφανοὶ οἱ παῖδες τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων πολιτῶν, ἀνατρεφόμενοι μέχρι τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας (18^{ου} ἔτους) δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἠβήσαντες δὲ ἐλάμβανον παρὰ τῆς πολιτείας πανοπλίαν· ὁ θεσμὸς ἀποδίδεται εἰς τὸν Σόλωνα.

Δεσμωτῶν φύλακες οἱ ἔνδεκα [ἢ οἱ ὑπ' αὐτοὺς ὑπάλληλοι, συνήθως δοῦλοι, οἱ βασανισταί, δῆμιοι, κλπ.].

25. Ἔτη ἑπτακαίδεκα ἀπὸ τοῦ 478-7 π. X., ὅτε ἐγένετο ἡ συμμαχία τῆς Δίλου, πρώτου ἔτους μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους, μέχρι τοῦ 462-1.

Ἐφιάλτης δίκαιος-ἀδωροδόκητος. Ὡς ἀδωροδόκητος ἦτο πενέστατος· ὅτε οἱ φίλοι του προσέφερον αὐτῷ 10 τάλαντα πρὸς ἀνακούφισιν τῆς πενίας, ἠρνήθη τὴν προσφορὰν εἰπών· «Ταῦτα θὰ με ἀναγκάσωσι νὰ θυσιάσω ὑπὲρ ὑμῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αἰδοῦς, ἐὰν δὲ δὲν χαρισθῶ εἰς ὑμᾶς, θὰ ἀναγκασθῶ νὰ φανῶ ἀχάριστος». Ὅτε δὲ πάλιν ὠνείδισέ τις αὐτὸν διὰ τὴν πενίαν «Ἄλλὰ διὰ τί δὲν λέγεις, εἶπε, τὸ ἄλλο, ὅτι εἶμαι δίκαιος;»

2. Ἐπὶ Κόνωνος 462-1 π. X.

Τὰ ἐπίθεται. Εἰς τὸν Ἄρειον πάγον ἀπέμειναν αἱ δίκαι φόνου, ἃς εἶχε καὶ ἐκ παλαιοῦ, αἱ γραφαὶ πυρκαϊᾶς καὶ ἀσεβείας καὶ ἡ ἐποπτεία τῶν ἱερῶν. Ἀφηρέθησαν δ' ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἐποπτεία τῆς ἀγωγῆς τῶν νέων, ἡ ἐποπτεία τῶν ἡθῶν, ἡ γραφὴ ἀργίας, δικαζομένη ἤδη ὑπὸ ἡλιαστικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἄλλα.

3. Θεμιστοκλέους. Τοῦτο ἀνακρίβες, διότι ὁ Θεμιστοκλῆς εἶχεν ἤδη ὀστρακισθῆ ἀπὸ τοῦ 471-0 καὶ ἀπὸ τοῦ 466-5 εὐρί-

σκετο ἐν Περσίᾳ, κκτῆγορηθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ ὡς συνένοχος τοῦ Παυσανίου. "Ἄλλοθεν γινώσκομεν ὅτι μετὰ τοῦ Ἐφιάλτου συνέπραξε κατὰ τοῦ Ἄρ. π. ὁ Περικλῆς. "Οστρακον ἰδ. ἐν Π. Δ'. 2.

Καταλυθῆναι, διότι αὐτὴ θὰ ἐδίκαζε τὸ ἔγκλημα. Ἐὐὸ σχέδιον τοῦ Θεμ. ἦτο γὰ ἀπατήσῃ τὴν βουλὴν καὶ ἐκθέσῃ αὐτὴν εἰς ὀλίσθημα δευρὸν οἷον τὸ γὰ συλλάβῃ πολίτας τοῦ ἀξιώματος τοῦ Ἐφιάλτου.

Τοὺς ἀδρεθέντας=τὴν ἐκλεχθεῖσαν ἐπιτροπεῖαν ἐκ μελῶν τῆς βουλῆς πρὸς ἐξέλεγχιν τοῦ πράγματος.

1. Μονοχίτων. Φαίνεται ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ὠδήγησε τὴν ἐπιτροπεῖαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἐφιάλτου, ὅστις καταπλαγεὶς ἔσπευσε γὰ καθίσῃ ἐπὶ τὸν βωμὸν ὡς εἶχεν, ἵνα μὴ διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς περιβολῆς ἀπολέσῃ χρόνον. Ὁ βωμὸς εἶναι ὁ τοῦ Ἐρκείου Διὸς ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας του, τὸν ὁποῖον θὰ κατέλιπεν, ὅτε θὰ εἶδε τὸν δῆμον ἀθρόον συρρεύσαντα. —Χιτῶν, ἱμάτιον.

Καὶ ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς.... Ἐνταῦθα ὁ Ἄριστοτ. θὰ ἱστόρει ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἐσώθη μὲν τότε, ἀλλ' ὕστερον [ὀστρακισθεὶς καὶ] καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὡς συνένοχος τοῦ Παυσανίου ἠναγκάσθη γὰ καταφύγῃ εἰς Περσίαν, ὅπου καὶ ἀπέθανε.

Δι' Ἄριστοδίκου. Οὗτος θὰ ἐχρησίμευσεν ὡς ὄργανον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἐφιάλτου.

Μετ' οὐ πολὺν χρόνον. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (462-1).

26. Δημαγωγὸς=ἀρχηγὸς τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος προνοῶν περὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ.

Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου.... Ὁ Κίμων ἦτο υἱὸς τοῦ Μαραθωνομάχου Μιλτιάδου καὶ τῆς Ἑγησιπύλης, θυγατρὸς Θρακῆς βασιλέως. Ἀμερίμνωσ διάγων τὰ ἔτη τῆς νεανικῆς ἡλικίας ἠμέλησε πάσης παιδείσεως, διατρίβων περὶ ἵππικὰς ἀσκήσεις καὶ ζῶν βίον φιλήδονον. Διὰ τὴν ἔλλειψιν μορφώσεως ἐφαίνετο εὐθύθης, βραδύνους καὶ ἄκομψος τοὺς τρόπους καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς οἱ κηδεμόνες ἐφ' ἱκανὸν ἔτι καὶ μετὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀνδρας δὲν ἐπέτρεπον εἰς αὐτὸν τὴν διαχείρισιν τῆς πατρικῆς περιουσίας. Ἐπιδοθεὶς κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ στρατ.

στάδιον, εἰς ὃ τὰ μάλιστα διεκρίθη, κατήλθεν εἰς τὴν πολιτικὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀριστείδου (467-6) τεσσαρακοντούτης περίπου. (ἐὰν ἐγεννήθη τῷ 504).

Ἐκ καταλόγου (ὀπλιτῶν) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς μισθοφόρους στρατιάς, ὧν ἐγένετο χρῆσις ὕστερον, καὶ πρὸς τοὺς θῆτας, ὄντας **ἔξω καταλόγου** καὶ ὑπηρετοῦντας συνήθως ἐν τῷ στόλῳ ἢ ὡς φιλοῦς.

Ἀπόλλυσθαι Ἴδου οἱ ἀγῶνες τῶν Ἀθ. περὶ τοὺς χρόνους τούτους. Οἱ Κορίνθιοι ἐρίζοντες πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς περὶ συνόρων κατέλαβον μέρος τῆς Μεγαρικῆς. Ὅθεν οἱ Μεγαρεῖς ἀποσπαθέντες τῆς συμμαχίας τῶν Πελοποννησίων γίνονται δεκτοὶ εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθ. (459), οἱ ὅποιοι εἶχον ἤδη στείλει (460) μεγάλην στρατιάν μετὰ μεγάλου στόλου ἐπὶ τὴν Φοινίκην καὶ τὴν Αἴγυπτον. Καὶ ὅμως Ἀθ. στόλος πλεύσας εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀλιέων (παρὰ τὸ Χέλι) κατέλαβε μὲν τὸν λιμένα αὐτῶν, ἀλλ' ὁ στρατὸς ἀποδιβασθεὶς ἠττήθη ὑπὸ τῶν προσδραμόντων Κορινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων. Ὁ στόλος ἀνακάμπτων εἰς Ἀθήνας συναντᾷ τὸν Πελοποννησιακὸν στόλον παρὰ τὴν νῆσον Κεκρυφάλειαν (Ἀγκίστρι) καὶ νικᾷ τοὺς πολεμίους. Μετὰ τοῦτο ἕτερος στόλος πέμπεται κατὰ τῆς Αἰγίνης (458), ὅστις νικᾷ κατὰ κράτος τὸν Αἰγινήτικὸν καὶ οἱ Ἀθ. ἀποδιβασθέντες πολιορκοῦσι τὴν πόλιν. Οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι οἱ Ἀθ. μὴ ἔχοντες ἄλλον στρατόν, διότι μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ εὕρισκετο ἐν Αἰγύπτῳ, θὰ ἀνεκάλουν τὸν ἐν Αἰγίνῃ στρατὸν εἰσβάλλουσι εἰς τὴν Μεγαρίδα. Ἀλλ' ὁ Ἀθ. στρατηγὸς Μυρωνίδης χωρὶς νὰ μετακινήσῃ τὸν ἐν Αἰγίνῃ στρατὸν παραλαβὼν τοὺς νεωτάτους (18-20 ἐτῶν) καὶ τοὺς πρεσβυτάτους (50-60 ἐτῶν) νικᾷ τοὺς Κορινθίους δις παρὰ τὰ Μέγαρα (458).

Οἱ Σπαρτιᾶται φοβούμενοι ὑπερβολικὴν αὐξήσιν τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς πτώσεως τῆς Αἰγίνης καὶ τῆς ὑποταγῆς τῆς Αἰγύπτου εἰσβάλλουσι μετὰ τῶν συμμάχων εἰς Βοιωτίαν καὶ ἀναγκάζουσι τὰς πόλεις αὐτῆς νὰ προσχωρήσωσι εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῶν Θηβῶν. Ἐπειδὴ τοῦτο ἦτο ἀπειλή διὰ τὰς Ἀθήνας, οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔστειλαν στόλον, ὅστις ἐδῆωσε τὰ παράλια τῆς

Πελοποννήσου και προσέλαβε τὴν Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν καὶ Ναύπακτον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὄρμησαν μετὰ στρατοῦ εἰς Βοιωτίαν ἐγκντίον τῶν Πελοποννησίων καὶ παρὰ τὴν Γάναγραν συνάψαντες διήμερον μάχην (457) ἐνικήθησαν μὲν, ἀλλὰ μετὰ πάροδον 62 ἡμερῶν εἰσβαλόντες πάλιν εἰς Βοιωτίαν ὑπὸ τὸν Μυρωνίδην ἐνίκησαν τοὺς Βοιωτοὺς ἐν Οἶνοφύτοις (456). Οὕτως ἡ Αἴγινα μετὰ μακρὰν παλιαρλίαν παρεδόθη (456). Ἀλλὰ σύμπας ὁ στόλος αὐτῶν ἐκ 250 τριήρων μετὰ 6000 ἀνδρῶν ὑπέστη πανωλεθρίαν ἐν Αἴγυπτῳ (454). Ἴδὲ τὸν κατάλογον τῶν κατὰ τοὺς πολέμους τούτους ἀπωλειῶν τῆς Ἐρεχθίδος φυλῆς ἐν Διδακτικῶν σ. 105-6 καὶ Π. Ε'. 1.

2. Καὶ ἐκ ζευγυτῶν. Φαίνεται ὅτι τὸ πρῶτον οἱ 9 ἄρχοντες ἐξελέγοντο ἐκ μόνης τῆς τάξεως τῶν πεντακοσιομεδίμων, μετὰ δὲ τὰ Περσικὰ καὶ ἐκ τῆς τῶν ἰππέων· ἦδη ἀπὸ τοῦ 457 π. Χ. ἐκλέγονται καὶ ἐκ τῆς τῶν ζευγυτῶν. Εἰς τὴν τετάρτην τάξιν οὐδέποτε ἐπετράπη τυπικῶς τὸ προνόμιον τοῦτο, πλὴν ἐν τῇ πράξει δὲν ἐφυλάττετο πάντοτε ὁ νόμος.

3. Ἐτεὶ πέμπτῳ 453-2. Οἱ κατὰ δῆμους δικασταί, οὓς εἶχε καταστήσει ὁ Πεισίστρατος, καταργηθέντες, ἴσως μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τυράννων, καθίστανται καὶ πάλιν ἦδη, 30 τὸν ἀριθμόν, δικάζοντες τὰς μέχρι 10 δρχ. δίκας, ἵνα ἀνακουφίσωσι τὰ ἡλιαστικὰ δικαστήρια ἀπὸ μικρῶν καὶ εὐτελῶν δικῶν.

Τρίτῳ ἔτει 451-0 π. Χ. Πρὸ τοῦ νόμου τοῦ Περικλέους φαίνεται ὅτι ἡ Κλεισθένειας πολιτεία ἦτο ἐλαστικωτέρα εἰς τοῦτο, ἀφ' οὗ ὁ Κλεισθένης, ὁ Θεμιστοκλής, ὁ Κίμων ἦσαν πολῖται, ἐν ᾧ ἡ μήτηρ των δὲν ἦτο ἀστή.—Βραδύτερον, τῇ 445-4, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Αἴγυπτου Ἀμυρταῖος ἔπεμψε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους 40 χιλ. μεδίμνους σίτου πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς πολίτας, ἐγερθέντων παραπόνων κατὰ πολλῶν ὡς μὴ ὄντων Ἀθηναίων πολιτῶν, ἐγένετο διαψηφισμός, δι' οὗ 5000 πολῖται παρέγγραπτοι ἐστερήθησαν τῆς πολιτείας ὡς μὴ ὄντες ἐξ ἀμφοῖν ἀστοῖν.

27. Εὐθύνας. Πάντες οἱ ἄρξαντες ἀρχὴν τινα ἠφειλον ἅμα τῇ λήξει τῆς ἀρχῆς αὐτῶν νὰ λογοδοτήσωσι περὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν

πεπραγμένων. Διὸ πρὸ τῆς λογοδοσίας, τῶν εὐθυνῶν, δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἀποδημῶσιν οὐδὲ νὰ διαθέτωσι τὰ ἑαυτῶν, ἵνα μὴ ὅπωςδήποτε σφετερισθῶσι δημόσια χρήματα ἢ διαφύγωσι τὸν ἔλεγχον τῶν ἀμαρτημάτων αὐτῶν. Ὁ κατὰ τὰς εὐθύνας εὐρεθεὶς ὡς κλέψας ἢ δωροδοκήσας ἢ ἀδικήσας τὸν δῆμον ἔφευγε γραφὴν κλοπῆς δημοσίων χρημάτων ἢ δώρων ἢ ἀδικίου. Ὁ ἄρχων ὁ μὴ δοῦς εὐθύνας ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῆς ἀρχῆς ἔφευγεν ἀλογίου δίκην.

Κατηγορήσε Κίμωνος. Ἡ Θάσος πρώτη τῶν συμμαχίδων ἀπεστάτησεν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν τῷ 465-4, ἀλλὰ μετὰ τριετὴ πολιορκίαν ὑπὸ τοῦ Κίμωνος παραδοθεῖσα ἐτιμωρήθη βαρύτατα. Ὁ νικητὴς ὁμως κατηγορήθη ὅτι δὲν ἐτιμώρησε τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας, σύμμαχον τῶν Θάσιων, προβαίνων εἰς κατάληψιν Μακεδονικῶν παραλλίων καὶ δὴ τῶν μεταλλείων, ὡς δεκασθεὶς διὰ βασιλικῶν δώρων (καὶ ὡς υἱὸς τῆς Ἡγησιπύλης, θυγατρὸς Θρακὸς βασιλέως). Οἱ κατήγοροι ἦσαν πολλοί, ἀλλ' ὁ Περικλῆς ἔμελλε νὰ παραστῇ πρὸ τῆς ἡλιαίας ὁ σφοδρότατος πάντων. Καὶ ὁμως παρακληθεὶς ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Κίμωνος Ἐλπινίκης ἐφάνη ἐν τῇ δίκῃ πραότατος καὶ ὁ Κίμων ἠθροώθη.

Νέος ὢν Ὁ Περικλῆς γεννηθεὶς τῷ 493 π. Χ. ἦτο τριακοντούτης κατὰ τὴν δίκην (463-2)· φαίνεται ὁμως ὅτι ὁ πολιτικὸς αὐτοῦ βίος εἶχεν ἀρχίσει ἐνωρίτερον.

Παρείλετο μετὰ τοῦ Ἐφιάλτου· ἵνα ἐπιτύχη τούτου, θὰ εἶχεν εἰσαγάγει ἡδὴ τὸν δικαστικὸν μισθόν, περὶ οὗ μετ' ὀλίγον.

Τοὺς πολλοὺς. Οἱ φιλοὶ καὶ οἱ ναυτικοὶ εἶναι δημοκρατικοί, διὰ τί; οἱ κάτοικοι τοῦ Πειραιῶς ἀποτελούμενοι ὡς τὰ πολλὰ ἐκ ναυτικοῦ ὄχλου ἦσαν ἄκροι δημοκρατικοί.

2. **Ἐπὶ Πυθοδώρου** 432-1 π. Χ. Πράγματι 48 ἔτη.

Κατακλήσθεις, διότι πάντες οἱ ἀγροδίαιτοι Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Πελοποννησίων εἰσῆλθον τῇ συμβουλῇ τοῦ Περικλέους ἐντὸς τῶν τειχῶν.

3. **Μισθοφόρα τὰ δικαστήρια.** Ὁ δικαστικὸς μισθὸς ἦν διώβολον τῆς ἡμέρας, ὃν ὁ Κλέων ἠϋξῆσε τῷ 425-4 εἰς τριώβολον.

Τυραννικὴν. Ὁ Κίμων διὰ τῆς μητρὸς Ἡγησιπύλης ἦτο ἔγ-

γονος τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Ὀλόρου. Τὸ πρόστιμον τῶν 50 τεκλώντων τὸ ἐπιβληθὲν εἰς τὸν βραχὺ μετὰ τὴν δίκην ἀποθανόντα Μιλτιάδην ἐπλήρωσεν ὁ υἱός.

Δητουργίας. Ἰδὲ ἐν κ. 24.

Λακιάδαι ὁ δῆμος καὶ οἱ δημόται (περὶ τὸν "Ἅγιον Σάββαν).

4. **Δαμωνίδου.** Εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Δάμωνα τὸν μουσικόν, ὅστις ἐχρημάτισε διδάσκαλος τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Σωκράτους. Ἡ Οἴη δῆμος τῆς Ἀττικῆς πρὸς Δ τοῦ Αἰγάλεω παρὰ τὴν Ἱερὰν ὁδόν.

5. **Ἄνυτος.** ὁ Ἀνθεμίωνος, ἰσχυρὸς πολιτικὸς περὶ τὰ τέλη τοῦ Πελοπον. πολέμου καὶ ὁ γνωστὸς κατήγορος τοῦ Σωκράτους.

Διὰ τὸ ἀποβαλεῖν Πύλον. Οἱ Ἀθηναῖοι καταλαβόντες τὴν Πύλον τῇ 425 ἀπέδαλον αὐτὴν περὶ τῇ 410-9, παραδοθεῖσαν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῇ Μεσσηνίων ἐπὶ τῇ ὄρῃ ἐλευθέρως ἐξόδου· πρὸς ἀνάκτησιν αὐτῆς ἐστάλη ὁ στρατηγὸς Ἄνυτος μετὰ 30 τριήρων, ἀλλὰ καταληφθεὶς ὑπὸ τρικυμίας ἐπέστρεψεν ἄπρακτος καὶ ἐναχθεὶς εἰς δίκην ἠθρώθη δεκάσας τὸ δικαστήριον.

28. **Περικλῆς προεισιτήκει τοῦ δήμου** ἀπὸ τοῦ 450-429, ἔτους τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

2 **Προστάτης** τοῦ δήμου καὶ δημαγωγός, ἀνεπίσημοι τίτλοι τοῦ ἡγέτου τῆς δημοκρ. μερίδος.

Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης ἠνωμένοι ἡγέται τῆς δημοκρατικῆς μερίδος.

Θουκυδίδης ὁ Μελησίου, διάφορος τοῦ ἱστορικοῦ· κηδεστῆς τοῦ Κίμωνος ἦτο ἡγέτης τῆς ἀριστοκρατ. μερίδος μετὰ τὸν ὀστρακισμόν ἐκείνου· δίστατο πρὸς τὸν Περικλέα ὡς ὁ Κίμων, ζητῶν τὴν ἔνωσιν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος κατὰ τῶν Περσῶν, ἐν ᾗ ὁ Περικλῆς ἐζήτει νὰ ἀναδείξῃ τὰς Ἀθήνας τὴν ἡγεμονίδα τῆς Ἑλλάδος. Ἐκάκιζε τὴν ταπείνωσιν τῶν συμμάχων καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ καλλιτεχνικὰ ἔργα τοῦ Περικλέους τὰ μεταβάλλοντα τὴν πόλιν εἰς γυναῖκα ἀλαζόνα περιαπτομένην κόσμον χρυσοῦ καὶ πολυτελῶν λίθων. Ὁ δεινὸς ἀνταγωνισμὸς τῶν δύο ἀνδρῶν ἔληξε διὰ τοῦ ὀστρακισμοῦ τοῦ Θουκυδίδου (444 π. Χ.). Ὀστρακον ἰδὲ ἐν Π. Δ'. 5.

3. **Νικίας** ὁ Νικηράτου, πλούσιος καὶ ἐλευθέριος, τιμώμενος

ἐπὶ παντοίαις ἀρεταῖς. Μετὰ τὸν θάνατον τῶν φιλοπολέμων Κλέωνος καὶ Βρασίδου ἔκλεισε τὴν κληθεῖσαν Νικίειον εἰρήνην μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν τῇ 421 π. Χ. καὶ ἀντετάχθη κατὰ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας, ἧς ὅμως ἀποφασισθείσης μετέσχευ ὡς συστράτηγος τοῦ Ἀλκιδιδάδου καὶ Λαμάχου· ἀτυχήσας παρεδόθη εἰς τοὺς Συρακοσίους, ὑφ' ὧν καὶ ἐφρονεύθη τῇ 413 π. Χ.

Κλέων ὁ Κλεαινέτου, βυρσοδέψης, ἄμοιρος παιδεύσεως, πλουτήσας ἐκ τῶν συγκοφαντιῶν κατὰ τῶν ἀντιπάλων καὶ ὑποθάλπων τὸν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας πόλεμον· ἐφρονεύθη ἐξωθεν τῆς Ἀμφιπόλεως τῇ 422 π. Χ. μαχόμενος πρὸς τὸν Βρασίδαν.

Ἀνέκραγε: δημηγορῶν ἐχειρονόμει ζωηρῶς, ἀπέρριπτε τὸ ἱμάτιον, ἐπληγτε τὸν μηρὸν καὶ ἔτρεχεν ἐπὶ τοῦ βήματος· διὰ τὰς κραυγὰς αὐτοῦ ἠνομάσθη κεκράκτης, κεκραξιδάμας (νικῶν διὰ τῶν κραυγῶν) καὶ Κυκλοδόρου (θορυβώδους χειμάρρου τῆς Ἀττικῆς) φωνῆν ἔχων.

Θηραμένης ἰδ. κατωτέρω.

Διωβελία. Ἐπειδὴ τὸ θέατρον οὐ μόνον ἔτερπεν, ἀλλὰ καὶ ἐδίδασκεν, ἐνομίσθη σκληρὸν νὰ ἀποκλείωνται αὐτοῦ διὰ πενίαν πολῖται Ἀθηναῖοι, αὐτοὶ οἱ δημιουργοὶ τοῦ μεγαλείου τῆς πόλεως. Ὅθεν τῇ προτάσει τοῦ Κλεοφῶντος (οὐχὶ τοῦ Περικλέους) ἐθεσπίσθη νὰ δίδωνται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου δύο ὀβολοὶ δι' ἐκάστην τακτικὴν παράστασιν ἐν τῇ θεάτρῳ εἰς πάντα ἄπορον πολίτην Ἀθηναῖον πρὸς ἀγορὰν τοῦ συμβόλου (εἰσιτηρίου). Ἴα οὕτω διατιθέμενα χρήματα τοῦ δημοσίου ἐκαλοῦντο *θεωρικὰ ἢ θεωρικόν*.

[Ἐποστηρίζεται καὶ ἡ γνώμη ὅτι ὁ πολίτης ἐλάμβανε παρὰ τῆς πολιτείας οὐχὶ διώβολον, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σύμβολον, ἐν δι' ἐκάστην παράστασιν, τὸ ὁποῖον εἰσερχόμενος εἰς τὸ θέατρον παρέδιδεν εἰς τὸν θεατρῶνην (ἐργολάβον τῆς συντηρήσεως τοῦ θεάτρου καὶ τῆς συλλογῆς τῶν συμβόλων), ὅστις παρουσιάζων τὰ σύμβολα εἰς τὸ ταμεῖον τῆς πολιτείας ἐξηργύρου αὐτὰ· διότι ἄλλως τίς θὰ ἠγγυᾶτο ὅτι ὁ λαβὼν τὸ διώβολον θὰ ἐδαπάνη πράγματι αὐτὸ πρὸς ἀγορὰν συμβόλου; — Ἴα σύμβολα ἦσαν συνήθως χαλκᾶ κέρματα νομισματόμορφα· τινὰ τούτων φέρουσιν ἐπὶ τῆς κυρίας ὄψεως κεφαλήν

Ἄθηναις ἢ λέοντος, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ἀντὶ τύπου μέγα γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, τινὰ δὲ ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὄψεων φέρουσι τὸ αὐτὸ γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου ἀπλοῦν ἢ καὶ διπλοῦν· τὰ πρῶτα ἐδήλουν θέσεις καλὰς περὶ τῆν ἀρχήστραν, τὰ δεύτερα (Α ἑκατέρωθεν ἢ Β ἢ Γ...) θέσεις κατὰ τὸ μέσον διὰ τὸν λαὸν καὶ τὰ τρίτα (ΑΑ ἑκατέρωθεν ἢ ΒΒ ἢ ΓΓ...) τὰς ἀπωτάτας θέσεις διὰ τοὺς ἀσημιότερους, τῶν γραμμάτων δηλούντων ὠρισμένας κερκίδας]. Σύμβολα ἰδὲ ἐν Π. Ε'. 2.

Κατ' ἄλλους διωθέλια ἦτο μισθὸς διδόμενος εἰς πάντας τοὺς ἀπόρους Ἄθ. ἀπὸ τοῦ 410-9, διότι μετὰ τὴν κατάληψιν (413) τῆς Δεκελείας ἦτο ἀδύνατος πλέον ἢ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν καὶ οἱ ἀποροὶ ἐστεροῦντο τῶν πρὸς τὸ ζῆν.

Κατέλυσε διότι ὑπερθεματίζων ἐν τῇ κολακείᾳ τοῦ δήμου προσέθηκε καὶ τρίτον ὄβολον (ἐντεῦθεν ἢ παροιμία: ὑπὲρ τὰ Καλλικράτους = ὑπερθεματίζειν τὸν Καλλικράτην εἰς τὰς ὑποσχέσεις), ἀλλ' ἔνεκα τῶν οἰκονομικῶν στενοχωριῶν τοῦ δημοσίου ταμείου δὲν ἠδυνήθη νὰ πορίσῃ τοὺς 3 ὄβ. οὐδὲ τοὺς δύο, ἀφ' οὗ μάλιστα τὸ θεωρικὸν δὲν προωρίζετο μόνον διὰ τὰ Διονύσια, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ Παναθήναια καὶ διὰ πάσας τὰς μεγάλας ἐορτάς.

Ἀμφοτέρων θάνατον κατέγνωσαν Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Καλλικράτους οὐδὲν γινώσκομεν. Ὁ δὲ Κλεοφῶν ὀλίγον πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν τριάκοντα, πολιορκουμένης ἔτι τῆς πόλεως, κατηγορηθεὶς ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχικῶν διότι δῆθεν δὲν ἐξεπλήρωσε στρατιωτικὴν ὑποχρέωσίν του, πράγματι ὅμως διότι ἀντέλεγεν εἰς τὴν καθαίρεσιν τῶν τειχῶν, κατεδικάσθη εἰς θάνατον τῷ 404 π. Χ.

Ὑστερον μισεῖν. Ὁμοίως ὁ Καλλιξένος ὁ καταγγείλας τοὺς δέκα στρατηγούς τοὺς ναυμαχήσαντας ἐν Ἀργινούσσαις κατήλθε μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ἀπατήσῃ τὸν δῆμον κατὰ τὴν δίκην, μισούμενος ὑπὸ πάντων λιμῆ ἀπέθανεν, ὡς λέγει ὁ Ξεν.

4 Χαρίζεσθαι τοῖς πολλοῖς: ἐντεῦθεν δημαγωγὸς = κόλαξ τοῦ δήμου, θυσιάζων τὰ δημόσια συμφέροντα, ἵνα γινόμενος ἀγαπητὸς τῷ δήμῳ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ.

5. Περί Θηραμένων. Ἡ περὶ αὐτοῦ γνώμη ἐκ παραδόσεως εἶναι δυσμενής· ὁ ἀρχικὸς αὐτοῦ πόθος ὑπῆρξε νὰ ὀργανώσῃ πολιτείαν κρᾶμα ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας, μέσην, ὡς ὁ Σόλων. Ἡ συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς τὴν πολιτείαν τῶν 400 καὶ τῶν 30 ἦσαν σταθμοὶ ἀνάγκης.

Διαβάλλουσιν ὡς ὁ Κριτίας.

29. Μετὰ τὴν ἐν Σ. συμφορὰν 413 π. Χ.

Πρὸς βασιλέα συμμαχίαν περιλαμβάνει τὰς ἐπανειλημμένας συνθήκας αὐτῶν πρὸς τὸν Τισσαφέρνην, δι' ὧν ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας θὰ διεξῆγε τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς Ἀθ. ὡς σύμμαχος τῶν Σπарт. λαμβάνων ὡς ἀντάλλαγμα τὴν Μ. Ἀσίαν ὡς πάτριον.

Ψήφισμα. Πᾶσα ἀπόφασις τῆς βουλῆς προοριζομένη διὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἐκαλεῖτο προδοῦλευμα, ἐπικυρουμένη δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου ψήφισμα.

Μηλοβλιου. Οὗτος ἐγένετο ὕστερον εἰς τῶν 30.

Ἀναφλύστιος ἐκ τοῦ δήμου Ἀναφλύστου (ὁ Ἀνάφλυστος) παρὰ τὸ Λαύρειον.

Συμπεισθέντων. Ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ἀλκιδιάδης, οὐ δὲν μνημονεύει ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ οἱ ὀλιγαρχικοὶ οἱ παρασκευάζοντες τὴν ὀλιγαρχίαν.

32 β. Πρὸς Λακεδαιμονίους. Κατ' ἀρχὰς πρὸς τὸν Ἀγιν, εἶτα καὶ εἰς τὴν Σπάρτην.

33. Μνησίλοχος ἀρχὼν ἐξελέχθη ὑπὸ τῆς βουλῆς· κατόπιν ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν 30.

Δέκα μῆνας μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας.

Τῆ περὶ Ἐρέτριαν ναυμαχία. Οἱ 400 βλέποντες τὸν δῆμον δυσφοροῦντα διὰ τὴν διοίκησιν αὐτῶν ἐτείχιζον ἐν σπουδῇ τὴν Ἡετιώνειαν ἄκραν τοῦ Πειραιῶς, ἀκρωτήριον δεσπύζον τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος ἀπὸ τῆς βορείου πλευρᾶς, μελετῶντες, ὡς ἐλέγετο, νὰ δεχθῶσιν ἐντὸς τοῦ τείχους τοὺς ἐπὶ στόλου παραπλέοντας Λακεδαιμονίους, ἵνα ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς Ἀθ. τὴν εἰρήνην καὶ διαρκῆ ὀλιγαρχίαν. Καὶ τὸ μὲν τεῖχος κατεσκάφη ὑπὸ τοῦ ἐκμανέντος ὄχλου, ἐπειδὴ δὲ ὁ στόλος τῶν Λακεδαιμονίων ἐπλευσεν εἰς τὴν Εὐ-

βοιαν, φοβούμενοι μήπως ἀπολέσωσι τὴν νῆσον ἔστειλαν ἐν ταραχῇ πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς μικρὸν στόλον, ὅστις ὅμως κατεναυμαχήθη περὶ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἡ νῆσος ὅλη ἀπεστάτησε τῶν Ἀθηναίων.

Ἐπεὶ δὲ ἡ πρότερον καλουμένη Ἐστίαια, πόλις ἐν τοῖς βορείοις τῆς Εὐβοίας παρὰ τὸ σημερινὸν Ξηροχώριον.

2. Ὁφελούμενοι διὰ τὴν προμήθειαν τροφίμων. Ἀριστοκράτης συμμετασχὼν τῆς καταστροφῆς τοῦ φρουρίου τῆς Ἡετιωνείας, εἰς τῶν 10 στρατηγῶν ἐν τῇ ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίᾳ.

34. Ἀφείλετο κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 411-0.

Ἐκτὼ ἔτει 406-5 π. X.

Τοῦ Ἀγγελῆθεν πρὸς διάκρισιν ἄλλου ὁμωνύμου ἄρξαντος τῷ 412 π. X.

Ἐν Ἀργινούσαις. Τρεῖς νησιῶδες μεταξὺ Λέσβου καὶ Μ. Ἀσίας· παρὰ ταύτας συνεκροτήθη ἡ μεγάλη ναυμαχία τοῦ Ἀθηναϊκοῦ καὶ Σπαρτιατικοῦ στόλου, οὗ ἡγεῖτο ὁ Καλλικρατίδης, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν περιφανῶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ στρατηγοὶ αὐτῶν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σώσωσι τοὺς ναυαγούς. ἐκλήθησαν εἰς Ἀθήνας, ὅπως ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην.

Τοὺς δέκα Ἀριστοκράτην, Ἀριστογένην, Διομέδοντα, Ἐρασινίδην, Θράσυλλον, Κόνωνα, Λέοντα, Λυσίαν, Περικλέα καὶ Πρωτόμαχον. Ἐκ τούτων ὁ Κόνων καὶ ὁ Λέων δὲν μετέσχον τῆς ναυμαχίας, ὁ δὲ Πρωτόμαχος καὶ ὁ Ἀριστογένης φοβούμενοι τὸ ἄσφατον τοῦ δήμου ἔφυγον μὴ προσελθόντες εἰς τὴν δίκην· ὅθιεν μόνον ἔξ κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον· ἀλλ' ὁ Ἀριστοτέλης ἀποδέπει εἰς τὸν ὅλον ἀριθμὸν τῶν στρατηγῶν καὶ γενικῶς διὰ τὸ στρογγύλον τοῦ ἀριθμοῦ τὸ γεγονός καλεῖται ἡ δίκη τῶν δέκα στρατηγῶν.

Τοὺς μὲν οὐδὲ συνναυμαχήσαντας τὸν Λέοντα καὶ Κόνωνα, ὅστις ὅμως ἀπηλλάγη τῆς κατηγορίας.

Τοὺς δὲ σωθέντας τὸν Λυσίαν.

Ἐκ Δεκελείας Αὕτη εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Ἀγιδος ἀπὸ τοῦ ἔαρος τοῦ 413 τῇ εἰστιγγίσει τοῦ Ἀλκιδιάδου.

Θώρακα ἐνδεδυκῶς χάριν ἀσφαλείας τῆς ἰδίας ζωῆς ἀπὸ ἐπιβούλων ἐπιθέσεων τῶν ἀντιπάλων ὀλιγαρχικῶν. Τοῦτον ἐμιμήθη καὶ ὁ Κικέρων ἐν τῇ συνωμοσίᾳ τοῦ Κατιλίνου, μεταβάς εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως θωρακιστοῦ.

Οὐ φάσκων. Λέγεται ὅτι ἠπειλήσεν ὅτι θὰ ἀποκόψη διὰ μαχαίρας τὸν λαιμὸν ἐκείνου, ὅστις θὰ ἐτόλμα νὰ συστήσῃ τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὄρων τῆς εἰρήνης.

2. Ἐπὶ Ἀλεξίου 405-4 π. Χ. Ὁ Λύσανδρος, ὁ ναύαρχος τῶν Λακεδαιμονίων, ὅστις ἐναυλόχει ἀπέγαντι τῶν Αἰγῶς ποταμῶν (ποταμίσκου καὶ πόλεως τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου) ἐν Λαμψάκῳ, παραφυλάξας καθ' ἣν στιγμὴν τὰ πληρώματα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου εἶχον ἐξέλθει καὶ διασκορπισθῆ πρὸς πορισμὸν ἐπιτηδείων κατώρθωσε δι' αἰφνιδίας ἐπιθέσεως νὰ γίνῃ κύριος σύμπαντος σχεδὸν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου ἀποτελουμένου ἐξ 180 τριήρων. Μετὰ τὴν περιφανῆ ταύτην νίκην ὁ μὲν Ἅγισ μετὰ στρατοῦ ἐπολιόρησε τὰς Ἀθήνας κατὰ γῆν, ὁ δὲ Λύσανδρος καταπλεύσας μετὰ τοῦ στόλου ἀπέκλεισεν ἀπὸ θαλάσσης, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μαστιζόμενοι δεινῶς ὑπὸ τῆς πείνης παρεδόθησαν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους τῷ 404 π. Χ., ὅτε ἔληξεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος.

3. Τὴν πάτριον πολιτείαν. Ἐπειδὴ ἐν Ἀθήναις εἶχον εἰσαχθῆ πολλὰ πολιτεῖαι ἐκ περιτροπῆς, ὁ ὄρος ἦτο ἱκανῶς ἀόριστος, γενικῶς μόνον ὑποδεικνύων τὴν πολιτείαν τοῦ Σόλωνος. Διὰ τὴν ἀοριστίαν ταύτην αἱ ὑφιστάμεναι πολιτικαὶ μερίδες τῶν δημοκρατικῶν, τῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν ἠλπίζον ὅτι τὸ πολίτευμα θὰ ἐρρυθμίζετο κατὰ τὰς βλέψεις ἐκάστης μερίδος.

Τὴν πάτριον πολιτείαν τὴν Σολώνειον, διότι ὁ Φορμίσιος εἶχε πρότειναι νὰ ἀναλάβωσι τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας οἱ ἔχοντες γῆν καὶ τὴν γνώμην ταύτην ἐδέχοντο καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι.

Ἀφιδναῖος. Ὁ δῆμος ἢ Ἀφιδνα παρὰ τὸ Καπανδρίτι.

35. Οἱ τριάκοντα. Πρῶτος ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἐκάλεσεν αὐτοὺς τοὺς τριάκοντα τυράννους καὶ οὕτω καλοῦνται συνήθως ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων. Καὶ ὁ Ἄριστοτ. ἐκάλεσεν αὐτοὺς τυράννους.

Ἐπι Πυθοδώρου 404-β, τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθ. ὡς κατασταθέντα ἐν ὀλιγαρχίᾳ δὲν ὀνομάζουσι, καλοῦντες ἀναρχίαν καὶ τὸ ἔτος τοῦτο.

Ἐκ προκριτῶν ἐκ τῶν χιλίων=ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐξελέγησαν ἐκ τῶν χιλίων. Χίλιοι πιθανώτατα εἶναι οἱ χίλιοι ἵππεις τῆς πόλεως, οἵτινες κατὰ κανόνα εἶχον ὀλιγαρχικὰς συμπαθείας.

Ἐνδεκά ιδ. κ. 7. Οὗτοι νῦν διετέλουσιν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ Σατύρου, ἐνὸς τῶν βιασιτέρων ὀπαδῶν τῶν 30.

Μαστιγοφόρους. Ἦσαν νεανίσκοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν 30 φέροντες μάστιγα (πρὸβλ. τοξόται).

Μέτριοι. Οἱ 30 ἤρξαντο τοῦ ἔργου αὐτῶν πατάσσοντες ἀμειλίκτως τοὺς συκοφάντας, οἵτινες ἐπιτελοντες ἀπειλὰς καὶ ψευδεῖς καταγγελίας ἐξεδίαζον τοὺς φιλησύχους εὐπόρους πολίτας.

2. Ἐφιάλτου κ. 25.

Ἀρχεστράτου. Ἴσως συνεργάτης τοῦ Ἐφιάλτου ἐν τῇ περιορισμῷ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἀρ. Π. καὶ διὰ τοῦτο τινὲς τῶν σχετικῶν νόμων θὰ ἔφερον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Καθεῖλον = ἠκύρωσαν κρημνίσαντες τὰς στήλας, αἵτινες εἶχον στηθῆ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀρείῳ Π. καὶ ἐφ' ἧν εἶχον ἀναγραφῆ οἱ νόμοι τοῦ Ἐφ. καὶ Ἀρχ. Ἐκ τῶν συμφραζομένων φαίνεται ὅτι καθηρέθησαν ἐν Ἀρείῳ Π. καὶ τινες τῶν νόμων τοῦ Σόλωνος, ἐν ᾧ γινώσκομεν ὅτι οἱ κύρβεις ἐφυλάσσοντο ἐν τῇ Πρυτανείῳ· φαίνεται ὅμως ὅτι ἀντιγραφὰὶ αὐτῶν ἐπὶ λιθίνων στηλῶν θὰ εἶχον ληφθῆ καὶ ἐν Ἀρείῳ Π.

Διαμφισβητήσεις. Ἐν κ. 9 εἶδομεν ὅτι ἡ ἔφεσις εἰς τὴν ἡλιαίαν ἦτο ἐκ τῶν δημοκρατικῶν στοιχείων τῆς Σολ. πολιτείας, αἱ δὲ ἀμφισβητήσεις π. χ. περὶ κλήρων καὶ ἐπικλήρων καὶ αἱ πολλὰὶ δίκαι ἐνίσχυσον τὸ κύρος τοῦ λαϊκοῦ δικαστηρίου καὶ ἐπομένως τοῦ δήμου. Αἱ τοιαῦται ἀμφισβητήσεις αἴρονται νῦν ὑπὸ τῶν 30 καὶ μειοῦται τὸ κράτος τῶν δικαστηρίων.

Καθάπαξ. Κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος ἐπετρέπετο εἰς τὸν πολίτην τὸν μὴ ἔχοντα νόμιμα τέκνα νὰ διαθέτῃ τὰ ἑαυτοῦ ὅπως αὐτὸς ἤθελεν, ἐν ᾧ πρὸ τοῦ Σ. ἡ περιουσία τοῦ ἀποθνήσκοντος

ἔδει νὰ μένη εἰς τὸ γένος. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Σόλων εἶχε θέσει καὶ τινὰς περιορισμοὺς τῆς ἐλευθερίας ταύτης (μανίαν τοῦ διαθέτου, γῆρας, νόσον, φαρμακείαν, ἐπιρροὴν γυναικός), προκαλοῦντας ἀμφισβητήσεις, οἱ 30 κατέστησαν τὸ δικαίωμα τοῦ διαθέτειν ἀπόλυτον.

4. **Ταῖς οὐσίαις προέχοντας.** Μεταξὺ τῶν θανατωθέντων πλούσιοι ἦσαν ὁ Ἀντιφῶν, Λέων ὁ Σαλαμίνιος καὶ Νικήρατος, ὁ υἱός, καὶ Εὐκράτης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Νικίου.

Τῷ γένει. Ὁ Λυκοῦργος ἀνήκειν εἰς ἓν τῶν ἐπιφανεστέρων ἱερατικῶν γενῶν τῆς πολιτείας.

Τοῖς ἀξιώμασιν. Ὡς ὁ Στρομβιχίδης καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοί.

36. Δυναστεία ἢ ὀλιγαρχία, μέσον μεταξὺ τυραννίδος καὶ δημοκρατίας.

37. Θρασυβούλου. Ἐνεκα τῆς τυραννικῆς διοικήσεως τῶν 30 πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων φοβούμενοι περὶ τῆς περιουσίας καὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἔφυγον ἄλλοι εἰς Μέγαρα καὶ ἄλλοι εἰς Θήβας, εἰς ἃς εἶχον καταφύγει ὁ Θρασύδουλος καὶ ὁ Ἄγυτος. Ἐκ τούτων ὁ Θρασύδουλος ὄρμηθεις ἐκ Θηβῶν μετὰ 70 φυγάδων καταλαμβάνει κατὰ Δεκέμβριον 404 π. Χ. τὴν ἐπὶ τῆς Πάρνηθος ὀχυρὰν θέσιν Φυλὴν καὶ ἀποκρούει τοὺς μετὰ στρατοῦ ἐπελθόντας κατ' αὐτοῦ 30 (μέχρι σήμερον σφίζονται λείψανα τοῦ τείχους τοῦ Θρασυβούλου· ἴδὲ Διδακτικῶν σ. 121).

Νόμους δύο. Φαίνεται ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὀπλων ἦγαγ' κάσθη ἢ βουλή νὰ ψηφίσῃ συγχρόνως καὶ τοὺς δύο νόμους, διότι, ἐὰν ἐψηφίζοντο χωριστά, ὁ Θηραμ. μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ πρώτου θὰ εἶχε καιρὸν νὰ σωθῇ διὰ τῆς φυγῆς.

Τὸ ἐν Ἡετιωνείᾳ τεῖχος κ. 33, 1.

2. **Πολὺν πρὸς ὀμότητα.** Ἦρχισαν πλέον νὰ φονεύωσιν οὐχὶ μόνον τοὺς ἀντιπάλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλουσίους χάριν νοσησμοῦ τῆς περιουσίας αὐτῶν· τότε ἐπέδαλον χεῖρα καὶ ἐπὶ τοὺς πλουσίους μετοίκους.

Ἀρμοστῆς συνήθως ὁ Σπαρτιάτης ὁ ἀποστελλόμενος ἐκ Σπάρτης ὡς διοικητῆς πόλεως ὑποτελοῦς.

38. Τὴν Μουνιχίαν. Ὁ Θρασύδουλος λαβὼν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς, ὄντας ἤδη χιλίους, ἔρχεται εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ καταλαμβάνει τὴν Μουνιχίαν· οἱ 30 ἐπιτεθέντες κατ' αὐτοῦ ἠττήθησαν, ἐν δὲ τῇ μάχῃ ἐφρονεύθη καὶ ὁ Κριτίας. Ἐκτοτε οἱ ἀπὸ Φυλῆς καλοῦνται καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς.

Χρήματα δανειζόμενοι. 100 τάλαντα, ἵνα συλλέξωσιν ἐπικούρους μισθοφόρους.

2. Τῶν ἐν τοῖς ἱππεῦσι. Οἱ ἱππεῖς διεκρίνοντο διὰ τὰ ὀλιγαρχικὰ αὐτῶν φρονήματα.

Συναγωνιζομένων μετὰ τῆς δημοκρ. μερίδος.

3. Πρὸν Πανσανίαν ἀφικέσθαι. Ἰδῶμεν ὅτι τὸ πρῶτον σῶμα τῶν 10 διὰ πρέσβειων, οὓς ἔστειλεν εἰς Σπάρτην, ἐζήτησε δάγειον καὶ τὴν βοήθειαν τῆς πόλεως ἐναντίον τῶν ἐκ Πειραιῶς. Οἱ Σπαρτιάται καὶ τάλαντα 100 ἐδάνεισαν αὐτοὺς καὶ ἔστειλαν τὸν Λύσανδρον μετὰ στρατοῦ καὶ στόλου πρὸς ἀποκλεισμόν τοῦ Πειραιῶς. Ἀλλὰ φοβούμενοι νέαν αὔξησιν τῆς δυνάμεως τοῦ Λύσανδρου ἔστειλαν μετ' ὀλίγον καὶ τὸν βασιλέα Πανσανίαν, ὅστις μεσιτεύσας μεταξὺ τῶν ἐν ἄστει καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς ἀποκατέστησε τῷ 403 τὴν εἰρήνην.

39. Ἐπ' Εὐκλείδου 403-2 π. Χ. (τέλη τοῦ θέρους), τὸν Σεπτέμβριον δὲ εἰσηλθὼν οἱ ἐκ Πειραιῶς εἰς τὴν πόλιν.

2. Τὸ ἱερὸν τῆς Δήμητρος ἐν Ἐλευσίनि, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ μυστήρια.

Κήρυκας. Τὸ πάναγνον γένος αὐτῶν, ἱερατικόν, εἴλκε τὴν καταγωγὴν ἀπὸ Κήρυκος, υἱοῦ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Πανδρόσου ἢ Ἀγλαύρου θυγατρὸς τοῦ Κέκροπος. — **Εὐμολπίδαι** σεμνὸν γένος ἐν Ἀθήναις, μετὰ τοῦ τῶν Κηρύκων ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων, ἐξ οὗ ἐξελέγοντο οἱ ἱερεῖς τῆς Δήμητρος ἐν Ἐλευσίनि. Ὁ ἀρχὼν βασιλεὺς ἐπεμελεῖτο τῶν μυστηρίων ἔχων βοηθοὺς τοὺς 4 ἐπιμελητάς, ἐκλεγομένους κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ δήμου, δύο μὲν ἐξ ἀπάντων Ἀθηναίων, ἓνα ἐκ τοῦ γένους τῶν Εὐμολπιδῶν καὶ ἓνα ἐκ τοῦ τῶν Κηρύκων.

3. Ἐλευσινίων. Πάντα ταῦτα τὰ μέτρα εἶχον ἀυθαίρετον χα-

ρακτῆρα γενόμενα πρὸς τιμωρίαν τῶν Ἐλευσινίων. Διότι οἱ 30 μετὰ τὴν ἤτταν αὐτῶν περὶ τὴν Φυλῆν, βλέποντες τὸ ἔδαφος σαλευθὸν ὑπὸ τοὺς πόδας των ἐσκέφθησαν νὰ καταστήσωσιν ἰδικήν των τὴν Ἐλευσίνα, ἵνα καταφύγωσιν εἰς αὐτὴν ἐν ἀνάγκῃ. Πρὸς τοῦτο ἐνόμισαν ἀναγκαῖον νὰ ἐκκαθαρίσωσι πρῶτον τὸ ἔδαφος. Καλέσαντες λοιπὸν ἐκ τῶν Ἐλευσινίων πάντας τοὺς στρατευσίμους ἐχώρισαν ἐξ αὐτῶν τριακοσίους ὑπόπτων φρονημάτων καὶ ἐθανάτωσαν πάντας. Μετὰ δὲ τὴν ἤτταν αὐτῶν ἐν Μουνιχίᾳ καὶ τὴν κατάστασιν τῶν πρώτων 10 ἀπεχώρησαν εἰς Ἐλευσίνα, ὅπου ἐγκαθιδρύθησαν μεταξὺ ὁμοφρόνων, διότι πάντες οἱ ἀντίπαλοι εἶχον φονευθῆ ἢ φύγει.

4. **Τοὺς ὄρκους** τῆς εἰρήνης καὶ τῶν διαλλαγῶν (ὁμόσαντες ὄρκους ἢ μὴν μὴ μνησικακήσειν, κηρυχθείσης οὕτω γενικῆς ἀμνηστίας, ἧς ἐξηρέθησαν ὀλίγοι).

5. **Κατὰ τὰ πάτρια** ἐν τῷ Ἀρείῳ Π. Δὲν γινώσκομεν τὴν τύχην αὐτοῦ ἐπὶ τῶν 30· πάντως ἡ δύναμις αὐτοῦ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου πολὺ θὰ εἶχε μειωθῆ.

Ἐιρώσεν ἐν τῇ προθέσει νὰ φονεύσῃ. Ἐὶς τὸ μέχρι τοῦ σημείου τούτου τμῆμα τοῦ κεφαλαίου εἶναι ἄριστον παράδειγμα μερικῆς ἀτιμίας ἢ τοῖς μερικῆς στερήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γενικὴν ἀτιμίαν ἐπιφέρουσαν στέρησιν πάντων τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.

6. **Τοὺς δέκα** τοὺς πρώτους.

Ἐν τοῖς ἐν Πειραιεῖ. Πρόκειται περὶ σώματος νομίμως καταστάντος, πρὸ τοῦ ὅποιο θὰ ἔδιδον εὐθύνας οἱ ἐν Πειραιεῖ ἄρξαντες.

Τὰ χρήματα τὰ 100 τάλαντα, τὰ ὅποια ἐδανείσθησαν οἱ πρῶτοι 10 παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν.

40. **Ἀρχῆνος** συνεργάτης τοῦ Θρασυβούλου πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας, εἰσηγητῆς νόμου πρὸς τιμωρίαν τῶν συκοφαντῶν μετὰ τὴν κηρυχθεῖσαν ἀμνηστίαν, εἰσηγητῆς τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἰων. ἀλφαδήτου εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα (τῶν γραμμάτων η, ω, τῶν διπλῶν συμφώνων κλπ.) ἐπὶ τῆς ἀρχοντείας τοῦ Εὐκλείδου 403-2 π. X.

Τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας = τὸν ὑπόλοιπον ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς ἐπετρέπετο νὰ γίνωνται ἐγγραφαὶ ἐν τοῖς καταλόγοις ὑπὸ τῶν θελόντων νὰ ἐξοικήσωσιν.

2. Γραψάμενος τὸ ψήφισμα τὸ Θρασυβούλου παρανόμων. Ὁ Θρασύβουλος θέλων νὰ ἀμείψῃ πάντας τοὺς μὴ πολίτας τοὺς συναγωνισθέντας μετὰ τοῦ δήμου πρὸς κατάλυσιν τῆς ὀλιγαρχίας προέτεινε τὴν ἀπονομὴν πολιτείας εἰς αὐτούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων κατελέγετο καὶ ὁ ῥήτωρ Λυσίας, προαγόμενος ἀπὸ μετοίκου εἰς πολίτην διὰ τὰς μεγάλας αὐτοῦ ὑπηρεσίας πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας καὶ διὰ τὰς θυσίας, ἃς ὑπέστη ὑπὸ τῶν 30. Καὶ ἐψηφίσθη μὲν ἡ πρότασις, ἀλλὰ τὸ ψήφισμα ἠκυριώθη ὡς παράνομον.

Ἡ πολιτεία ἐν Ἀθήναις ἐδίδοτο ὡς δωρεὰ εἰς μόνους τοὺς εὐεργέτας τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων διὰ ψηφίσματος, ἐν ᾧ ῥητιῶς ἀνεφέρετο ὁ λόγος, δι' ὃν παρείχετο αὕτη. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ψήφισιν τῆς προτάσεως ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος τῶν Ἀθ. ἠδύνατο νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὸ δικαστήριον γραφὴν παρανόμων, ζητῶν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ψηφίσματος ἢ διότι ὁ τιμηθεὶς δὲν ἦτο ἄξιος τῆς δωρεᾶς ἢ διότι ἡ πρότασις ἐψηφίσθη παρὰ τοὺς κειμένους νόμους. Ἐὰν ἤττατο ὁ κατηγορούμενος, τὸ μὲν ψήφισμα ἠκυροῦτο, αὐτὸς δὲ κατεδικάζετο εἰς ποινὴν ὀριζομένην ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Τοῦτο ἔπαθε καὶ ὁ Θρασύβουλος. Ἡ πρότασις αὐτοῦ εἶχε ψηφισθῆ ἐν τῷ χρόνῳ τῇ μεταξὺ τῆς καθόδου τῶν φυγάδων καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς δημοκρατίας, ἐπὶ τῆς ἀναρχίας. Ἀλλὰ τότε δὲν εἶχεν ἀκόμῃ συσταθῆ ἡ βουλὴ καὶ τὸ ψήφισμα ἦτο ἀπροβούλευτον· διὰ τοῦτο προσεδλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχίνου καὶ ἠκυρώθη. Ὅτε δὲ τὸ δικαστήριον κηρύξαν ἔνοχον τὸν Θρασύβουλον ἠρώτησεν αὐτὸν ποίας ποινῆς νομίζει ἑαυτὸν ἄξιον, «Τοῦ θανάτου, ἀπήντησεν εὐθαρσῶς, διότι εὐηργέτησα τοὺς Ἀθ. ἀχαρίστους ὄντας» καὶ οἱ δικασταὶ αἰσχυρθέντες ἐπέβαλον εἰς αὐτὸν πρόστιμον μίᾳς μόνον δραχμῆς.

Ἀπαγαγών Ἡ ἀπαγωγὴ ἦτο κατηγορία ὁμολογουμένου ἀδικήματος· ὁ κατήγορος συλλαμβάνων τὸν κατηγορούμενον, ὄν

εὑρισκεν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγκληματοῦντα, ἀπήγε διὰ τῆς βίας πρὸς τὸν ἄρχοντα τὸν δικάζοντα τὸ ἀδίκημα, περὶ οὗ ἡ κατηγορία, ἐπηκολούθει δὲ συνοπτικῇ διαδικασίᾳ. — Ἡ πρᾶξις τοῦ Ἀρχίγου ἦτο φυσικῇ συνέπεια τοῦ νόμου αὐτοῦ περὶ συκοφαντίας.

4. *Ἔτει τρίτῳ — ἐπὶ Ξεναινέτου 401-0 π. X.*

41. *Ἐπὶ Πυθοδώρου 404-3 π. X.* Ἐπὶ τούτου κατελήφθη ὁ Πειραιεύς καὶ ἐγένετο ἡ κάθοδος τοῦ Θρασυδούλου καὶ τῶν ἄλλων φυγάδων, ἀλλ' αἱ διαλύσεις πρὸς τοὺς ἐν ἄστει πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας ἐγένοντο ἐπ' Εὐκλείδου 403-2 π. X.

Τὴν νῦν οὖσαν πολιτείαν. Τὴν καθέδρυσιν ἀκραιφνοῦς δημοκρατίας προεκάλεσαν οἱ ἀγῶνες τοῦ δήμου παλαίσαντος μόνου πρὸς ἐπικράτησιν κατὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν, ἀνευ τῆς βοήθειας ἄλλης πόλεως καὶ παρὰ τὴν ἀντίδρασιν ἰσχυρᾶς μερίδος ἐν Σπάρτῃ ὑπὸ τὸν Λύσανδρον.

3 *Δευτέρα καὶ πρώτη:* τῇ μὲν τάξει (σειρᾷ) δευτέρα, πρώτη δὲ πολιτεία οὖσα.

Μικρὸν παρεγκλίνουσα τῆς βασιλικῆς, διότι ὁ Θησεὺς ἔστρεψε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν δῆμον. Ἀμφοτέρας ταύτας τὰς πολιτείας τὰς πρώτας περιέγραφεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ἀπολεσθείσῃ ἀρχῇ τοῦ ἔργου του.

Ἡ ἐπὶ Δράκοντος κ. 4.

Ἡ ἐπὶ Σόλωνος κ. 5-12. Ἡ ἐπὶ Πεισιστραίου κ. 14-19.

Ἡ Κλεισθένης κ. 22. Τῆς ἐξ Ἀρ. II. κ. 23.

Ἀριστείδης - Ἐφιάλτης. Ὁ Ἀριστείδης εἶναι ὁ χαράξας τὸ πλαίσιον τῆς πολιτείας, τὸ ὁποῖον συνεπληρώθη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Ἐφιάλτου. Ὁ πρῶτος ἀποδίδει εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις εὐρυτέραν μετοχὴν τῶν πολιτικῶν καὶ ἐνθαρρύνει τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀθήνας καὶ παρορμᾷ τὸν δῆμον νὰ παραιτηθῇ τῶν ἰδίων ἐργασιῶν, ἵνα δώσῃ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ εἰς τὴν πολιτείαν, ὑπισχνούμενος ἀντὶ τούτου ἀποζημίωσιν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ὑπὸ τύπον μισθῶν. Ὁ Ἐφιάλτης προάγει τὰς δημοκρατικὰς ροπὰς καταλύων τὴν δύναμιν τοῦ Ἀρ. II.

Τῶν τετρακοσίων κ. 29-32. Δημοκρατία κ. 34. Ἡ τῶν τριάκοντα τυραννίς κ. 35-8 Ἡ τῶν δέκα κ. 38,1-2.

Ὁ δῆμος ἐστὶν ὁ κρατῶν. Οἱ δημαγωγοὶ ἠῦρυναν τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐκκλησίας καθιερώσαντες τὸ δόγμα ὅτι ὁ δῆμος ἦτο ὁ κύριος τοῦ παντός, δικαιούμενος νὰ πράττῃ ὅ,τι ἀρέσκει εἰς αὐτόν. Ἐντεῦθεν τὸ πᾶν διοικεῖται διὰ ψηφισμάτων ἤτοι κατὰ τὰς στιγμιαίας ἐπιθυμίας τῶν δημαγωγῶν καὶ παρὰ τὰς ἀντιφάσεις ψηφισμάτων καὶ νόμων, καθ' οὓς ἐκεῖνα ἔπρεπε νὰ συντάσσονται, τὸ ψήφισμα ἀποβαίνει ἰσχυρότερον ἢ ὁ νόμος. Μνημιονεύεται περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ ἐκκλησία ἀναγκάζει τὴν βουλήν νὰ ὑποβάλῃ προδούλευμα ἀφορῶν ἀντικείμενόν τι. Οὕτω σφετερίζεται τὸ δικαίωμα τῆς πρωτοβουλίας, ὅπερ ἐπὶ τῆς πολιτείας τοῦ Σόλωνος ἀνήκε μόνον εἰς τὴν βουλήν.

3. Τὸ μὲν πρῶτον κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας.

Πολλὰ σοφισομένων τῶν πρυτάνεων. Οἱ ὅ ληξιαρχοὶ καὶ οἱ 30 βοηθοὶ αὐτῶν, οἱ συλλογεῖς, συνήλαυνον διὰ τῶν τοξοτῶν (Σκυθῶν) εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ διατρέποντας Ἄθ. πολίτας· πρὸς τοῦτο δὲ λέγεται ὅτι οἱ τοξόται ἔκαμνον χρῆσιν σχοινίου μεμιλωμένου, δι' οὗ περιεσχολίνιζον τὴν ἀγοράν, εἶτα δὲ ἔλκοντες αὐτὸ ἐξηνάγκαζον τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ συνηγμένους νὰ τραπῶσιν ἐπὶ τὴν μόνην ἀνοικτὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὴν Πύκνα ἄγουσαν· πλὴν τούτου ἔκλειον καὶ τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ πρατήρια.

Ἀγύρριος πολιτικὸς ἐκ τοῦ δήμου Κολλυτοῦ, διαπρεπῆς οἰκονομολόγος.

Ὁ βασιλεύς. Τὸν τίτλον τοῦτον Ἡρακλείδης ὁ Κλαζομένιος ὀφείλει πιθανῶς εἰς τὸ ὅτι ἀνήκεν εἰς βασιλικὴν τινα ἐν Μ. Ἀσίᾳ οἰκογένειαν. Εἰ καὶ ἐκ Κλαζομενῶν, ἐγένετο πολίτης Ἀθηναῖος διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀξίαν.